

Ede, 17 februari 2022

Betreft: zienswijze biologische sector Nationaal Strategisch Plan

Het Nationaal Strategisch Plan geeft invulling aan het nieuwe GLB (2023-2027). Het doel is om toekomstbestendig boeren zoveel mogelijk te belonen en te bevorderen. De biologische landbouw is bij uitstek een sector die op een toekomstbestendige manier boert. Zij is gebaseerd op de vier waarden zorg, ecologie, gezondheid en eerlijkheid. Vanuit deze principes is een wetgeving ontwikkeld die al decennialang garandeert dat biologische landbouw leidt tot duurzame voedselproductie met zo min mogelijk belasting van de omgeving en een succesvol verdienmodel voor de biologische boer. Zoals de Europese Commissie zelf stelt in haar Farm to Fork Strategy: Biologische landbouw heeft een positieve impact op biodiversiteit, creëert werkgelegenheid voor nieuwe en jonge ondernemers én consumenten waarderen de meerwaarde¹.

Biologisch is automatisch 'goud' in eco-regelingen

In het NSP is terecht aandacht voor de biologische boer. De Europese Commissie heeft lidstaat Nederland opgeroepen aandacht te hebben voor deze productiewijze. Mede als gevolg daarvan hebben boeren die biologisch zijn gecertificeerd binnen de eco-regelingen automatisch recht op de hoogste beloning. Deze erkenning wordt gevoeld en gewaardeerd.

Strategie om biologisch te stimuleren mist in NSP

Buiten deze concrete stap ziet Bionext nog onvoldoende terug hoe Nederland de biologische sector wil ondersteunen en ontwikkelen door middel van het nieuwe GLB. Wat ons betreft zou duidelijker moeten zijn welke instrumenten Nederland hiervoor gaat inzetten, want er staan bij ons nog vele vragen open. Is er overleg geweest met de schrijvers van het nationaal actieplan biologisch? Zijn er specifieke budgetten gereserveerd voor het stimuleren van de biologische markt? Wat wordt het streefareaal voor biologisch in Nederland? Hoe is de samenhang tussen de status 'goud' bij de eco-regelingen en de vergoedingen binnen het ANLb? Kunnen de uitloop- en weideganghectares van biologische pluimvee- en varkenshouders worden meegeteld als subsidiabele landbouwgrond? De SWOT die specifiek voor de biologische sector is gemaakt² is beperkt meegenomen in het NSP, maar er is geen samenhangende strategie te ontdekken hoe biologisch in Nederland gestimuleerd gaat worden.

Verzwaarde conditionaliteit ook van toepassing op biologisch

Een concreet voorbeeld is de verzwaarde conditionaliteit in het nieuwe GLB. Waar eerder de biologische landbouwer was vrijgesteld van de vergroeningseisen ('green by definition'), moet er nu net als alle andere landbouwers voldaan worden aan de conditionaliteit. De conditionaliteit bestaat uit verschillende eisen en landbouwpraktijken (GLMCs) die voorwaarde zijn om aanspraak te maken op de basisbetaling en deelname aan het ANLb. Het doel van de conditionaliteit is om boeren maatregelen te laten nemen die die ten goede komen aan milieu en omgeving.

Biologische landbouw heeft vanuit de eerder genoemde waarden en wetgeving een kader vastgesteld voor een duurzame wijze van produceren. Het feit dat biologische landbouwers in de verzwaarde conditionaliteit nu moeten voldoen aan diverse eisen die niet bij de biologische praktijk passen of overbodig zijn vanwege de aard van het biologisch systeem bemoeilijkt de groei van de biologische landbouw.

¹ https://ec.europa.eu/food/system/files/2020-05/f2f_action-plan_2020_strategy-info_en.pdf

² <https://www.toekomstglb.nl/actueel/nieuws/2021/11/04/swot-analyse-van-de-biologische-landbouw>

GLMCs en de biologische praktijk

GLMC1 stelt dat het aandeel blijvend grasland nationaal niet mag afnemen. Is dit het geval dan kan opnieuw inzaaien of omzetting naar grasland verplicht worden, waarbij dit sterk ingrijpt op de rotatieschema's van het biologisch landbouwbedrijf. Het moeten aanleggen van bufferstroken (GLMC4) die uitspoeling van nitraat naar oppervlakte- en grondwater moeten voorkomen heeft grote impact op het biologische landbouwsysteem. Het biologische systeem heeft al minder uitspoeling doordat er geen gebruik wordt gemaakt van de derogatie (max. 170 kg N/ha) en kunstmest. Daarnaast wordt er vaak gekozen voor vaste mest die minder uitspoelingsgevoelig is.

GLMC6 verbiedt kale grond in de gevoelige periode tussen 31 mei en 31 augustus. Als de invulling vergelijkbaar met de huidige regels blijft, dan is deze GLMC werkbaar voor de biologische landbouw. Maar als het betekent dat er ook een bodembedekker gezaaid moet zijn als het hoofdgewas tijdens de gevoelige periode wordt gezaaid, dan kan dit leiden tot opbrengstverliezen en wordt de bestrijding van worteloniukruid zeer lastig.

Ook minimaal 4% niet-productieve landbouwgrond (GLMC8) om de biodiversiteit te vergroten voelt voor de biologische ondernemer gekunsteld. Uit onderzoek is gebleken dat de biodiversiteit op biologische percelen al hoger is, wat het resultaat is van andere maatregelen die biologische boeren al nemen (extensiever bouwplan, geen kunstmest en gewasbeschermingsmiddelen).

Nieuw GLB kostenverhogend voor biologische boer

Kortom, de extra eisen in de vorm van de genoemde GLMCs vormen potentieel een extra obstakel voor de biologische landbouwer. Zowel in de landbouwpraktijk als financieel. Deze achteruitgang voor biologische boeren is te laat opgemerkt bij het opstellen van het NSP en sluit niet aan bij de ambitieuze Farm to Fork strategie van de Europese Commissie. Waar men aan de ene kant biologische landbouw wil stimuleren, werkt het nieuwe GLB kostenverhogend voor de biologische boer. Wij verwachten dat de biologische landbouw onder het nieuwe GLB er financieel niet substantieel op vooruitgaat, waar men dit wel zou verwachten vanwege de ambities met betrekking tot biologisch. Zeker gezien het lage aandeel biologische landbouw in Nederland verdient dit extra aandacht.

Vanwege de Europese Farm to Fork strategie, vanwege de Nederlandse ambitie om te werken aan kringlooplandbouw en vanwege de noodzaak voor een toekomstbestendig voedselsysteem pleit Bionext daarom voor een uitzondering voor de conditionaliteit voor de biologische landbouw.

Contact: Gerdine Kaptijn (kaptijn@bionext.nl) en Laurens Nuijten (nuijten@bionext.nl)